

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

bírói ítélet megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Veszprémi Törvényszék 2.Bf.559/2015/49. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt az I. rendű terheltre kiterjedően megsemmisíti. Az Alkotmánybíróság döntése az ítélet hatályát a többi terhelt vonatkozásában nem érinti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Törvényszék megismételt eljárásban 2016. november 29-én meghozott 2.Bf.559/2015/49. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlanság követelményével, ugyanis a vádemelést megelőzően a nyomozási bíró előzetes letartóztatásról szóló döntését felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke, illetve egy további tagja volt a későbbiekben az indítványozó ügyében eljáró ítélkező tanács elnöke, illetve tagja. E körben hivatkozik a hasonló tárgyú 34/2013. (XI. 22.) AB határozat és 21/2016. (XI. 30.) AB határozat megállapításaira. Az indítványozó álláspontja szerint továbbá abból az okból sem áll fenn a pártatlanság követelménye, hogy a megismételt eljárásban ugyanaz a tanács, illetve ugyanaz a bíró jár el, mint amelynek a döntését a felsőbb bírói fórum hatályon kívül helyezte. Esetében a másodfokú ítélet meghozatalában előadó bíróként, illetve a tanács tagjaként részt vett két bíró a megismételt eljárásban tanácselnökként, illetve a tanács tagjaként vett részt. A később hatályon kívül helyezett ítélet egy további bűncselekményben állapította meg az indítványozó bűnösségét, a kiszabott szabadságvesztés letöltendő részét ezzel 21 hónapról 60 hónapra emelte, majd a megismételt eljárásban nem találták bűnösnek e bűncselekmény elkövetésében, ugyanakkor a letöltendő szabadságvesztés tartamát 42 hónapra emelték. A több mint 6 évig elhúzódó eljárás alatt három különböző ítélet született, ebből kettőt közel azonos összetételű tanács hozott, mindkét esetben súlyosabb büntetést szabott ki, mindezt úgy, hogy két bíró is eljár a nyomozási szakaszban. Álláspontja szerint mindezek alapján nem várható el egy olyan tanácstól a pártatlanság követelménye, amely egyszer már hozott ítéletet, állást foglalt a bűnösség és a bizonyítékok kérdésben is, ráadásul úgy, hogy a nyomozás során is eljáró bíróként.

II.

[3] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

[4] Az indítvány megalapozott.

- [5] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (3) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el. Ebben az esetben az alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható. Minderről a főtítkárt tájékoztatta az indítványozót, aki a tájékoztatást követően visszavonta a felülvizsgálati kérelmét. Mivel az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel ekként nem utasította vissza az indítványt, az indítványozó pedig elhárította az eljárási akadályt, az Alkotmánybíróság megvizsgálta a befogadás egyéb feltételeit.
- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [8] Jelen esetben az indítványozó az indítvánnyal érintett bírósági eljárásban terheltként szerepelt, így az egyedi ügyben érintett személynek minősül. A támadott ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, mellyel szemben jogorvoslatnak helye nincs. A Veszprémi Törvényszék döntése 2016. november 29-én kelt, az alkotmányjogi panaszt 2017. február 8-án adta postára, közvetlenül az Alkotmánybíróságnak címezve. Az indítványban foglaltak szerint az írásba foglalt jogerős ítéletet az indítványozó 2017. január 5-én vette át, ezzel kapcsolatban a bíróság tértivevénnyel, illetve egyéb vétívet nem tudott csatolni. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 30. §-ában meghatározott hatvannapos határidőn belül előterjesztettnek tekintette az alkotmányjogi panaszt. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítvány határozott kérelmet is tartalmazott, ugyanis megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét és indokolást arra nézve, miért sértette azokat a sérelmezett bírói döntés.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó által is hivatkozott 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, illetve 21/2016. (XI. 30.) AB határozat már értelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket az ítélkező tanácsok összetételére vonatkozóan. E tekintetben az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Ugyanakkor – figyelemmel a fenti két határozatban rögzített alkotmányos szempontrendszerre – vizsgálandó a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdése.
- [10] 2. Az idézett alkotmánybírósági határozatok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás részét képező pártatlanság követelményét vizsgálták a büntetőeljárásokban ítélkező tanácsok összetételét illetően. Mindkét határozat alkotmányos követelményt fogalmazott meg arra alapozva, hogy kétely övezheti az ítélkező bírák pártatlanságát, ugyanis a vádemelést megelőzően nyomozási bírói jogkörben eljárva (a nyomozási bíró jogkörében eljáró törvényszéki egyesbíróként, illetve a nyomozási bíró, valamint törvényszéki egyesbíró döntései elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács tagjaként) az előzetes letartóztatás elrendeléséhez vagy fenntartásához szükséges gyanú megalapozottságát illetően döntést hoztak. A megalapozott gyanú nem más, mint a bűnösség nagyfokú valószínűsítése, amelyet kizárólag a meglévő bizonyítékok számbavétele és korlátozott értékelése alapján lehet megállapítani, vagy fennállását ellenőrizni. Ebből következően a bűnösségről, és a megalapozott gyanú fennállásáról történő döntés közötti határvonal bizonytalanná

válhat, amelynek eredményeként a bírót a megalapozott gyanú fennállásáról kialakított előzetes álláspontja képes befolyásolni az ügy későbbi megítélésében. Mindemellett e döntés meghozatala érdekében olyan tényeket, bizonyítékokat is megismerhetnek és azokról szükségképpen előzetesen állást foglalnak az érintett bírók, amelyeket a későbbiekben, az ítélezés során már nem használnak fel {részletesen: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [44], [51]–[52], [54]; 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [41]–[43]}.

- [11] Az indítványozó csatolta a Veszprém Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2010. szeptember 30-án meghozott 2.Bnyf.249/2010/2. számú végzését, mellyel az indítványozó előzetes letartóztatását elrendelő nyomozási bíró által hozott határozatát az eljáró tanács helybenhagyta. E tanács tagjai közül kettő az indítvánnyal támadott ítélet meghozatalában is részt vett. Csatolta továbbá a Veszprém Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2011. június 23-án meghozott 2.Bkf.525/2011/3. számú végzését, mellyel a tárgyalás előkészítése során az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról hozott végzést hagyta helyben az eljáró tanács, hasonló összetételben.
- [12] Látható tehát, hogy az indítványozó által sérelmezettek a vádemelést megelőzően meghozott végzés vonatkozásában megegyeznek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban vizsgáltakkal. A vádemelést megelőzően a nyomozási bíró határozata elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács két tagja is részt vett a jogerős ítélet meghozatalában. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvényellenességet és a vizsgált döntéseket nem semmisítette meg, mely döntését három körülményre alapozta: figyelembe vette a felülbírálat terjedelmét a másodfokú eljárásban, a kizárással kapcsolatos akkori bírói gyakorlatot, továbbá azt, hogy a felülbírálatot elvégző tanács tagjait nem érintette kizárási szabály (Indokolás [57]). Ezzel szemben a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat alaptörvény-ellenességet állapított meg és megsemmisítette a támadott kúriai ítéletet, tekintettel arra, hogy a kizárással érintett bíró a Kúria eljáró tanácsának tagja volt, így a döntést végső jogorvoslati fórum hozta (Indokolás [45]). Az Alkotmánybíróság a jogkövetkezmények vonatkozásában szintén követi ez utóbbi fenti döntésben foglaltakat, tekintettel arra, hogy nem követte felülvizsgálati eljárás a másodfokú döntést, így az tekinthető olyan végső, végleges döntésnek, amelynek meghozatalában olyan bírók jártak el, akiknek pártatlanságához a fenti indokok szerint kétely fűződik. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy e döntésével nem azt kéri számon az eljáró bíróságon, hogy nem követte a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelményt, hiszen döntésének meghozatala korábbi, mint az AB határozat Magyar Közlönyben való megjelenése. Ez azonban nem változtat a fennálló alaptörvény-ellenes helyzeten. Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege pedig megköveteli, hogy az indítványozó alapjogát ért sérelem ne maradjon orvoslás nélkül.
- [13] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a támadott ítéletet megsemmisítette. Az indítványozó I. rendű terhelt volt a büntetőeljárásban, rajta kívül még három másik terheltre terjed ki a jogerős ítélet hatálya. Mivel azonban az alkotmányjogi panasz eljárás csak az indítványozó és a bíróság közötti közjogi jogviszonyt érintette, a többi vádlott nem részese az Alkotmánybíróság eljárásának, ezért az Alkotmánybíróság csak az indítványozó vonatkozásában semmisítette meg a támadott ítéletet, így határozata a többi terheltre nem terjed ki, így a meghozott döntés az ítélet hatályát az ő vonatkozásukban nem érinti.
- [14] 3. Az indítvány azon elemét, mely szerint a megismételt eljárásban ugyanaz a tanács, illetve ugyanaz a bíró jár el, mint amelynek a döntését a felsőbb bírói fórum hatályon kívül helyezte, az Alkotmánybíróság döntés megsemmisítésére tekintettel nem vizsgálta. Utal ugyanakkor arra az Alkotmánybíróság, hogy a hivatkozott határozatai az eljárás korábbi, vagyis a bírósági szakaszt megelőző szakaszában eljáró, nyomozási bírói feladatokat ellátó bírók vonatkozásában állapítanak meg alkotmányos követelményt, vagyis csak különböző eljárási szakaszokra vonatkoznak, azonos eljárási szakaszokban hozott döntésekre (így az azonos eljárási szakaszban hozott különböző határozatok felülbírálatára, vagy – hacsak a Be. másként nem rendelkezik –, a másodfokú és a hatályon kívül helyezést követően megismételt eljárásokra) nem. Az azonos eljárási szakaszban hozott döntések az eljáró bíró vagy bírói tanács összetétele szempontjából nem hozhatók összefüggésbe a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal {3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [10]}. Hasonlóképpen nem vizsgálta érdemben azt sem, hogy felveti-e a pártatlanság kételyét, ha a tárgyalás előkészítése során az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról hozott végzést helybenhagyó tanács tagjai vesznek részt a későbbiekben az ítélet meghozatalában.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [15] Nem értek egyet a határozattal, a bírói döntés megsemmisítésével.
- [16] A vizsgált bírói döntést a testület a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatra, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatra hivatkozva semmisíti meg. Nem érttem egyet ezekkel a határozatokkal, mert alkotmányos követelményi formában állapítottak meg egy – a törvényből korábban hiányzó – kizárási okot: „a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el”. A bírákra vonatkozó kizárási ok megalkotását – a hivatkozott határozatoktól eltérően – jogalkotói feladatnak tartottam. A fenti határozatokhoz fűzött különvéleményemben kifejtettem, hogy a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalmának hiányát mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával, s így jogalkotással tartottam pótolhatónak, nem pedig alkotmányos követelmény megállapításával. (Ezt támasztja alá egyebek mellett az is, hogy a jogalkotó a törvényből hiányzó kizárási okot utóbb – tehát még ugyanennek a kizárási oknak alkotmányos követelményi formában történő megállapítását követően is – szükségesnek tartotta tételesen törvénybe foglalni: az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény 1. §-ával.)
- [17] A jelen határozat mérvadónak tekinti a korábbi döntésekben foglaltakat, a vitatott alkotmányos követelményt, s ennek alapján semmisíti meg a bírói döntést. Miután az alkotmányos követelmény megállapításával nem érttem, illetve nem értek egyet, a megállapított alkotmányos követelmény alapján a jelen bírói döntés megsemmisítését nem tudom elfogadni.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/505/2017.

